

Sammendrag av doktorgradsavhandlinger

Katrine Vellesen Løken

Hva betyr familien for barns utdanning?

Avhandlingen "Families and children's development: economic approaches" for graden ph.d. ved Institutt for økonomi, Universitetet i Bergen. Disputas i oktober 2010.

Norge har hatt omfattende reformer som spesielt berører kvinners arbeidstilbud. Denne avhandlingen gir kunnskap om hvordan velferdsreformer i Norge har påvirket barnas utdanning på lang sikt. Registerdata med omfattende informasjon om hele befolkningen over tid, er kombinert med metoder som lar oss evaluere den direkte effekten av reformene.

Hovedfunnene er at vi finner en positiv effekt på barns utdanningsutfall av at mor er mer hjemme i løpet av barnets første leveår, og på barn som har gått i barnehage fra 3–5 års alderen. Vi finner derimot liten effekt av familieinntekt, bortsett fra for familier med veldig lav inntekt.

Avhandlingen består av fem arbeider. Et av arbeidene studerer effekten av mors tid hjemme i løpet av barnets første leveår på barns utdanningsutfall. Vi bruker variasjon i tid hjemme grunnet fødselspermisjonsreformen i Norge i 1977. Vi sammenlikner barn født rett før og rett etter reformen der i gjennomsnitt alt annet er likt. Vi finner at flere barn fullfører videregående hvis mor var mer hjemme i første leveår. Effekten er sterkere for barn av lavere utdannede mødre og der mødre uten reformen hadde tatt lite permisjon.

Et annet arbeid studerer effekten av å gå i barnehage på barns karakterer på ungdomsskolen. Vi bruker variasjon i bruken av barnehage grunnet ulike priser for ulike inntektsgrupper. Det vil si at vi sammenligner familier med omtrent samme inntekt der noen får billigere barnehage enn andre, mens alt annet i gjennomsnitt er likt. Vi finner at å gå i barnehage når barnet er 3–5 år er positivt for karakterene på ungdomsskolen.

For å studere effekten av familieinntekt bruker vi variasjon i inntekten mens barna vokser opp grunnet oljeutvinningen på kontinentalsokkelen som påvirket familier i Rogaland sterkere enn familier andre steder i landet. Vi sammenligner barn i Rogaland som har vokst opp med sterk vekst i familieinntekten med i gjennomsnitt like barn som vokser opp enten i Rogaland før oljeutvinningen eller andre steder i landet. Vi finner at alle barna i snitt gjør det like bra på skolen, men for familier med lav inntekt gjør barna som opplevde oljeutvinningen det bedre på skolen.

Konklusjonen fra avhandlingen er at flere av velferdsstatens reformer, som økt fødselspermisjon og økt barnehagedekning, har vært svært vellykkete når vi måler etter barnas utdanningsutfall.

Kontakt: Katrine Vellesen Løken, e-post: katrine.loken@econ.uib.no

Turid Midjo

En studie av samhandlingen mellom foreldre og barnevernarbeidere i barnevernets undersøkelse

Avhandling for graden ph.d. ved Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU. Disputas i desember 2010.

Den foreliggende avhandlingen har fokus mot samhandlingen mellom foreldre og barnevernarbeidere i barnevernets undersøkelse rettet mot å vurdere behovet for hjelpetiltak. Barnevernets undersøkelse har som siktemål å vurdere om barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner, har et særlig behov for hjelpetiltak. Barnevernets hjelp er imidlertid tvetydig fordi hjelpen er koplet sammen med både tvang og frivillighet.

Denne avhandlingens formål er å belyse hvordan interaksjonsprosessen mellom barnevernarbeidere og foreldre preges av forholdet mellom hjelp, tvang og frivillighet, og i særlig grad hvordan og i hvilken grad foreldre gis muligheter for påvirkning og innflytelse innen denne settingen.

Noen av de spørsmålene som tas opp i avhandlingen dreier seg om hvordan samhandlingen mellom barnevernarbeidere og foreldre i undersøkelsen trer frem som en samarbeidsrelasjon, hvordan foreldrene posisjonerer seg som aktverdige foreldre og kompetente samhandlingsaktører, hvordan barnevernarbeiderne trer frem som faglige autoriteter i virkelighetskonstruksjonen av barn og foreldre og hvordan foreldrene utfordrer denne autoriteten.

Avhandlingen er en diskursanalytisk studie hvor barnevernets undersøkelse tematiseres som en kommunikativ virksomhet, det vil si som språklig fremvoksende prosesser i ansikt-til-ansikt-samtaler. Hoveddatamaterialet er innhentet via forskerens observasjoner av 17 pågående undersøkelser og opptak av ca. 100 samtaler mellom foreldre og barnevernarbeidere (frontstage) og mellom barnevernarbeidere (backstage).

Studien synliggjør noen generelle og dominante trekk ved samhandlings- og forhandlingsprosessene innen de hjelpeorienterte undersøkelsene som bidrar til økt kunnskap om hvorfor barnevernet ikke makter å etablere undersøkelsen og hjelpetiltakene som et felles prosjekt med foreldrene.

Analysen viser hvordan undersøkelsen preges av et posisjoneringsspill som kommer til uttrykk på ulike måter innen meldingsmøtet, utredningsarbeidet og avslutningsmøtet. Posisjoneringsspillet gir blant annet innblikk i hvilke identiteter foreldrene kan spille ut og hvordan begrensede tilganger til ønskede identiteter skaper retning for de fremvoksende virkelighetsbildene av barn og foreldre. Ulike fortellinger skaper i utgangspunktet flertydighet med hensyn til hvordan barnets situasjon og foreldres omsorg skal vurderes. Undersøkelsesprosessen preges imidlertid av å forenkle, entydiggjøre og lukke i stedet for å åpne for perspektiver og synspunkter som kunne ha fått frem nye vinklinger og løsninger.

Foreldrene er likevel med og former det virkelighetsbildet som tar form, men dette skjer primært gjennom ulike former for motstand og opposisjon fordi de tildeles taleposisjoner som er avgrensede og dels marginaliserte.

Kontakt: Turid Midjo, e-post: turid.midjo@hist.no